

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË
QENDRA E SHËRBIMEVE ARSIMORE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2019

SESIONI I

SKEMA E VLERËSIMIT TË TESTIT- ORIENTUESE

Varianti A

Lënda: Gjuhë shqipe dhe Letërsi - Gjinnazi

Maturantë,

Ju mund t'i referoheni skemës së vlerësimit të publikuar nga QSHA, për të verifikuar saktësinë e përgjigjeve tuaja në provimin e gjuhës shqipe dhe letërsisë. Por, në mënyrë që skema t'ju vijë në ndihmë për të qenë sa më të qartë për arritjet tuaja në provim, duhet të keni parasysh:

- Skema e korigjimit është orientuese (siç parashtrohet edhe në emërtimin e skemës në krye të saj). Kjo do të thotë që:
 - ✓ *për pyetjet me alternativa*, ka vetëm një përgjigje të saktë; të tjerat, edhe pse mund të jenë të përafërta me përgjigjen e saktë, janë të gabuara;
 - ✓ *për pyetjet e hapura*, përgjigjet në skemë nuk janë shterruese, për shkak se shpjegimi apo interpretimi nuk mund të parashkruhet, i plotë dhe i zbërthyer deri në detaje, në një skemë të tillë përmbledhur.
- Gjatë ballafaqimit të përgjigjeve tuaja me përgjigjet në skemë, lexoni me kujdes shënimet për pyetjet me zhvillim, të cilat sqarojnë që përgjigjet tuaja do të vlerësohen me pikë edhe nëse nuk janë pikëpërpikë si përgjigjet që parashikohen në skemë, mjaft që komisioni i vlerësimit t'i pranojë ato si të sakta.

Shpresojmë që sqarimet e mësipërme do t'ju ndihmojnë të fitoni qetësinë e nevojshme në pritje të rezultateve të provimit të shpallura nga QSHA.

Suksese!

PJESA I*Pëshpërima e tokës*

Pyetja 1 **A** **1 pikë**

Pyetja 2 **B** **1 pikë**

Pyetja 3 **D** **1 pikë**

Pyetja 4 **A** **1 pikë**

Pyetja 5 **2 pikë**

Karakteristikat:

- Paragraf i shkurtër;
- Siguron lidhjen e titullit me paragrafët zhvillues;
- Prezanton në mënyrë të përgjithshme referentin;
- Siguron komunikim të drejtpërdrejtë mes autorit dhe lexuesit, duke përcaktuar kështu teknikën e komunikimit që do të shtrihet në të gjithë fragmentin.

2 pikë Nëse identifikon dy karakteristika të strukturës.

OSE

1 pikë Nëse identifikon vetëm një karakteristike të strukturës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Shënim:

Çdo përgjigje që lidhet me karakteristika gjuhësore të paragrafit, do të vlerësohet me 0 pikë.

Pyetja 6 (a) 1 pikë

Kundërvënia qëndron midis dy pamjeve, që në thelb, theksojnë: nga njëra anë praninë e ngjyrave dhe nga ana tjetër mungesën e tyre.

- E errëta - ngjyrat;

OSE

- Ditët e errëta të dimrit- ngjyrat rreth nesh;

OSE

- Hareja e ngjyrave – gjërat e zymta, mendimet pa ngjyra (të zymta).

1 pikë Nëse identifikon kundërvënien.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Shënim:

Nxënësi mund ta shkëpusë përgjigjen nga teksti ose ta shprehë me fjalët e veta.

Pyetja 6 (b) 1 pikë

Arsyeja:

- Ne përqendrohemi tek e zymta, te mendimet e zymta. Këto na sundojnë dhe nuk na lejojnë të shikojmë ngjyrat e jetës.

1 pikë Nëse tregon arsyen pse nuk i shohim ngjyrat rreth nesh.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 7 2 pikë**Ndjesia që shkakton, mund të jetë:**

- *mahnitja* nga bota e gjallë dhe natyra;
- *dashuria* për natyrën dhe botën e gjallë;
- *dashuria* për jetën në tërësi;
- *kënaqësia* e të qenit pjesë e botës njerëzore, që mund të shijojë e prekë gjithçka që ofron natyra përreth;
- *keqardhja* që e gjithë kjo bukuri nuk do të jetë e përjetshme.

Autori arrin të ngacmojë ndjeshmërinë e lexuesit duke shpalosur imazhe përmes:

- teknikave të zgjedhura të përshkrimit (detajet shqisore);
- gjuhës së pasur me detaje të të parit, të të prekurit, etj;
- gjuhës së figurshme (përgjigje minimale);
- një gjuhe të figurshme të pasur me epitete: *damarë të bardhë të hollë e delikatë kaq të kadifenjta*;
- gjuhës metaforike: *të ngopura me lëngun jetëdhënës, përshkruar nga damarë ...por që mbajnë jetën brenda*;
- enumeracionit (gjuhës së figurshme): të hollë e delikatë;
- komunikimi në vetën e parë shumës, që e përfshin lexuesin dhe toneve shpesh bindëse të komunikimit.

1 pikë Nëse tregon një nga ndjesitë që shkakton leximi i pjesës.**DHE****1 pikë** Nëse tregon **mënyrën** se si autori e nxit këtë ndjeshmëri, duke u përqendruar në elementë të stilit.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 8 (a) 2 pikë**Figura stilistike që organizon titullin është:**

- personifikimi/ metafora.

OSE

- onomatopeja.

Raporti:

- Përmes kësaj figure krijohet një lidhje e ngushtë mes autorit dhe tokës së tij, ku toka që flet (pëshpërit) fiton vlera njerëzore, fiton frymë e shpirt dhe bëhet kështu shumë e afërt me autorin, i cili komunikon drejtpërdrejt me të.

OSE

- Kjo figurë e bën shumë të prekshme marrëdhënien midis autorit dhe tokës. Kjo e fundit i flet autorit, si një qenie njerëzore.

OSE

- Onomatopeja, figurë tingullore (*pëshpërima*) krijon atmosferën, me të cilën më pas do të lidhet kuptimi i të gjithë tekstit. Përmes përsëritjes së tingujve imitues, përcillet imazhi i një komunikimi të ngrohtë dhe të butë, që vjen si një pëshpërimë dhe ngacmon ndjeshmërinë e lexuesit.

1 pikë Nëse identifikon figurën e stilistikës**DHE****1 pikë** Nëse shpjegon imazhin e krijuar.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 8 (b) 2 pikë***Përgjigje e plotë***

Në përgjigjen e dhënë nxënësi duhet të interpretojë **peshën** që merr fjala **verbëri** dhe **kontrastin** që krijon kjo fjalë me **ngjyrat**.

- Metafora e përdorur në fjalinë e mësipërme nxit një përfytyrim ngacmues për imagjinatën e lexuesit. Fjala *verbëri* në këtë rast nuk është përdorur në kuptimin e parë (mungesë e plotë e shqisës së të parit). Në kontekstin e mësipërm, ky përdorim lidhet me mungesën absolute të vëmendjes ndaj ngjyrave të jetës. Krijohet kështu një përjasje e kësaj mungese vëmendjeje me verbërinë. Verbëria nuk është gjë tjetër veçse errësirë e plotë, shkëputje kontakti me botën përreth, botën e ngjyrave dhe të ndriçimit (gjë që krijon edhe kontrastin në tekst). Kjo gjendje njerëzore është vërtet shumë e rëndë. Pikërisht këtë ngarkesë kërkon të transmetojë autori përmes këtij përdorimi: *mungesa e vëmendjes ndaj ngjyrave të jetës është e njëllajtë me errësirën e plotë, mosnjohjen, shkëputjen nga realiteti i botës që na rrethon.*

Përgjigje e pjesshme

- Autori ka dashur të theksojë një lloj pandjeshmërie ndaj ngjyrave.

OSE

- Vetëm natyra me ngjyrat e saj, mund ta shpëtojë autorin nga **verbëria ndaj ngjyrave**.

OSE

- Verbëria ndaj ngjyrave domethënë të jesh indiferent ndaj tyre, të mos i shohësh ato.

2 pikë Nëse interpreton në **mënyrë të plotë** forcën e metaforës në fjalinë e dhënë.

OSE

1 pikë Nëse interpreton në **mënyrë të pjesshme** forcën e metaforës në fjalinë e dhënë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 9 **2 pikë*****Përgjigje e plotë***

- Fjala për autorin ka një peshë shumë të madhe, veçanërisht fjala e shkruar. Ai e përjeton atë si pjesë të shpirtit, një mjet për nxitjen e imagjinatës, një mjet për të kujtuar, kur gjërat nuk i sheh dot më apo kur nuk janë më. Fjala për të është imazh, ngjyrë, ndjesi. Fjala për të është pjesë e pandarë e shpirtit.

Përgjigje e pjesshme

Në përgjigjen e pjesshme nxënësi thjesht shfaq një mendim, një ide, por pa e zhvilluar atë.

- Fjala për autorin ka peshë.
- Ajo i nxit shumë ndjesi.
- Fjala është e rëndësishme, pasi përmes saj shpreh shumë gjëra.
- Fjala e lejon autorin të kujtojë gjëra që s'mund t'i shohë drejtpërdrejt.

2 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të plotë** peshën që autori i jep fjalës.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të pjesshme** peshën që autori i jep fjalës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

PJESA II**Gjergj Fishta**

Pyetja 10 **B** **1 pikë**

Pyetja 11 **C** **1 pikë**

Pyetja 12 **A** **1 pikë**

Pyetja 13 **C** **1 pikë**

Pyetja 14 **B** **1 pikë**

Pyetja 15 **D** **1 pikë**

Pyetja 16 **B** **1 pikë**

Pyetja 17 **D** **1 pikë**

Pyetja 18 **B** **1 pikë**

Pyetja 19 **C** **1 pikë**

Pjesa II**Migjeni***“...Bukën tonë të përditshme falna sot...”*

Pyetja 20 B 1 pikë

Pyetja 21 D 1 pikë

Pyetja 22 C 1 pikë

Pyetja 23 (a) **2 pikë****Detajet:**

- mungesa e bukës, mungesa e barnave, e ushqimit (supa, limonada), mungesa e rrobave.

Shpjegimi:

- Është detaj që dëshmon mungesën e kushteve minimale për ekzistencën njerëzore: *të ngrënë, të pirët dhe të veshurit*. Për më tepër, këto mungesa lidhen me detyrimet parësore që kanë prindërit për fëmijën (dihet që prindi sakrifikon gjithçka për mirëqenien e fëmijës së vet) dhe, nëse ato nuk mund të realizohen, atëherë nuk mund të flitet për jetë normale, por për varfëri ekstreme.

1 pikë Nëse identifikon një detaj në fragmentin e dhënë.**DHE****1 pikë** Nëse shpjegon pse ky detaj tregon modestinë e jetesës që bën familja e Kolës.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 23 (b)**2 pikë****E veçanta e sintaksës poetike:**

- shkallëzimi: *asht futë, asht ngjitë, asht ngjeshë*.

OSE

- enumeracioni: *paçavra të ndyeta, mshisa të lagta*.

OSE

- përsëritja artistike e foljes ndihmëse jam (*asht*).

Interpretimi:

- **Përdorimi i shkallëzimit** i jep shprehësi frazës, pasi situata, përmes shkallëzimit, shkon drejt përkeqësimit, për të krijuar imazhin e një gjendjeje të pashpresë. Mjafton të krahasojmë fjalët ***futë*** dhe ***ngjeshë***. Në rastin e parë ka mundësi ndryshimi të situatës, më shumë se në rastin e dytë. Ky përdorim i figurës përkon me idenë e Migjenit mbi zbehjen dhe zhdukjen e vlerave shpirtërore, si pasojë e varfërisë së tejskajshme. Mënyra se si vjen dhe rëndohet gjendja, na kujton që e tashmja e personazhit parashtron fundin e tij tragjik.

OSE

- **Enumeracioni** ndihmon në paraqitjen e detajuar të mjedisit, detajim gati natyralist, që ndihmon në krijimin e një imazhi ngacmues për ndjeshmërinë e lexuesit.

OSE

- **Përsëritja artistike** e foljes ndihmëse ***asht*** përforcon (thekson) veprimin (gjendjen) dhe mbi të gjitha rrit efektin e shkallëzimit. Kjo përsëritje shton emocionalitetin e frazës dhe krijon një lloj ritmi thuajse poetik.

1 pikë Nëse tregon të veçantën e fjalisë.**DHE****1 pikë** Nëse interpreton forcën e shprehësisë përmes këtij përdorimi.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 24 (a)**1 pikë****Funksioni:**

- Mungesa e emrit të përveçëm e barazon këtë nënë me shumë nëna të tjera.
- Ajo është njëra nga këto nëna, të dënuara të jetojnë fatin e tyre në kufi të ekzistencës.
- Ajo bëhet simbol i gjinisë femërore të shoqërisë shqiptare që huajtësohet në nivel social, ekonomik dhe moral e shpirtëror.
- Mungesa e emrit e përgjithëson fatin e saj (si nënë në radhë të parë, por edhe si grua), duke treguar se fenomeni i mjerimit dhe prostituimit a shitjes së trupit nuk është i izoluar, i përveçëm; ai po merr përmasa më të gjera (përgjigje që merr parasysh të gjithë novelën).

1 pikë Nëse shpjegon funksionin artistik të kësaj zgjedhjeje.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 24 (b)**3 pikë****Të dhënat:**

- Kola duket se nuk ka asnjë rrugëzgjidhje për të mbështetur familjen që po shkon keq e më keq.
- Kola po shkon drejt veseve (shpirti i Kolës...) (e nënkuptuar).
- Djali është i sëmurë rëndë dhe ka nevojë për barna për shërim.
- Varfëria e kësaj familjeje është e skajshme, ata nuk kanë as bukë të hanë.

Pse janë vendimtare:

- Të gjitha këto të dhëna janë vendimtare pasi varfëria e problemet e tjera të kësaj familjeje janë ekstreme dhe, në kushte të tilla, edhe vendimet do të jenë ekstreme.

2 pikë Nëse identifikon dy të dhëna nga fragmenti.**DHE****1 pikë** Nëse shpjegon pse ato janë vendimtare në vendimet e mëvonshme.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 25 2 pikë***Përgjigje e plotë***

Përgjigjja duhet të theksojë se në bazë të tragjizmit qëndron pikërisht **tjetërsimi** i të dy personazheve.

- Të dy personazhet po tjetërsohen shkallë pas shkalle. Ky tjetërsim përbën edhe bazën e tragjizmit të tyre. Ata po jetojnë varfërinë më të skajshme, po vuajnë deri në kufijtë e ekzistencës. Kjo gjendje bëhet tragjike për faktin se, veç të tjerash, kjo shkallë mjerimi **i tjetërsion**. Ata po humbasin vlerat njerëzore dhe po shkojnë drejt veprimeve që përmbushin nevojat më minimale, instinktë fillestare: të hanë për të mbijetuar.

OSE

- Kola po kalon në një pasivitet gjithnjë e më të dukshëm, i paaftë, i pafuqishëm të ndryshojë gjendjen e tij dhe të familjes.
Gruaja e tij, në buzë të mjerimit, po kërkon rrugën e shpëtimit për të birin, duke humbur veten dhe duke përdhosur dinjitetin e saj.

OSE

- Nga një personazh pasiv, stoik në përballimin e skamjes, Kola “shkatërrohet” (huajtësohet) menjëherë. Ai ka humbur gjithçka dhe veten. Ai kurrë nuk është rebeluar, edhe në këtë moment ai s’ka fuqi të ulërijë e të bërtasë. Sfidat e mjerimit ia doli ta degradojë dhe huajtësojë atë. Nga ana tjetër gruaja, në emër të detyrimeve të saj si nënë dhe grua, po humbet cilësitë e veta morale.

OSE

- Të dy po humbasin vlerat morale, për shkak të mjerimit të skajshëm.
- Të dy po humbasin në vorbullën e mjerimit, duke shkatërruar çdo vlerë morali brenda tyre.
- Ata janë të lodhur nga mjerimi, të munduar nga tradhtia apo sëmundja e djalit. Këto i çojnë pashmangshmërisht drejt tjetërsimit final.

Përgjigje e pjesshme

- Varfëria e skajshme, po i çon në buzë të shkatërrimit përfundimtar.
- Të dy po humbasin vlerat.
- Të dy po ndryshojnë moralisht.

2 pikë Nëse shpjegon në mënyrë të plotë thelbin e tragjizmit të të dy personazhet.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon në mënyrë të pjesshme thelbin e tragjizmit të të dy personazhet.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Homeri***Iliada***

Pyetja 26	C	1 pikë
Pyetja 27	D	1 pikë
Pyetja 28	B	1 pikë

Pyetja 29 **1 pikë**

- Mënyra e pritjes, me vaj dhe gjëmë (pikëllim, dhimbje etj), dëshmon për raporte të nderimit, respektit, vlerësimit, dashurisë.

1 pikë Nëse tregon domethënien që ka kjo mënyrë pritjeje.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 30 **3 pikë*****Përgjigje e plotë***

Vargjet e para të fragmentit nisin me një shkallëzim: *I plasi vaji* dhe *vuri ulërimën* dhe vijojnë me metaforën: *duke u lëshuar* (jo- duke rendur, që është veprim njerëzor), të gjitha të hiperbolizuara, të cilat shpalosin shkallën e lartë të dhimbjes tragjike për humbjen e Hektorit. Janë detaje të veprimit, që zbulojnë gjendjen shpirtërore të Kasandrës, dhimbjen pa kufi dhe tronditjen për humbjen e vëllait.

Përgjigje e pjesshme

- Atmosfera vjen e rënduar. Figura si: metafora japin shkallën e lartë të dhimbjes.

OSE

- Kasandra është e para që shpërndan lajmin e kobshëm. Figurativisht kjo realizohet përmes figurës së metaforës apo shkallëzimit.

Si përcaktojnë tonin e të gjithë pjesës:

- Që në dy vargjet e para përcaktohet gjithçka lidhet me tonet e përvajshme të të gjithë fragmentit: *I plasi vaji e vuri ulërimën,/ duke u lëshuar përmes gjithë qytetit.*- thotë poeti. Kështu fragmenti nis me lotët e Kasandrës dhe do të vijojë me lotët e pikëllimit e të gjithë popullit.

OSE

- Një vaj i këtyre përmasave që nis me Kasandrën, do të shtrihet në gjithë fragmentin, duke përcaktuar tonet e tij të zymta e të pikëlluara, që lidhen jo thjesht me humbjen e vëllait, por të princit dhe heroit, që ishte dhe mbështetja dhe shpresa e popullit.

2 pikë Nëse komenton **në mënyrë të plotë** dy vargjet hyrëse të fragmentit.

OSE

1 pikë Nëse komenton **në mënyrë të pjesshme** dy vargjet hyrëse të fragmentit.

DHE

1 pikë Nëse tregon se në ç' mënyrë ato përcaktojnë tonin e të gjithë fragmentit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 31 (a)**1 pikë**

Në përgjigje duhet të identifikohen dy vargje, ku kontrasti krijohet mes së shkuarës dhe së tashmes në mënyrën se si pritet heroi.

- *ju që dikur kreshnikut para i dilnit, /dhe ju gufonte zemra prej gëzimit,/ (tani) shkulin leshrat duke i puthur kokën, turma rrotull me dënësë vajtonte;*

OSE

- *ju që dikur kreshnikut para i dilnit, /dhe ju gufonte zemra prej gëzimit/ (tani) që zunë përvajshëm këngën e përmotshme*

1 pikë Nëse identifikon dy vargje që krijojnë kontrast.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 31 (b)**1 pikë****Rite:**

- Vendorsja e trupit në një shtrat të gdhendur, për të kryer ritet që i takojnë një princi.

OSE

- Vendorsja e gjëmëtareve në krye të shtratit, për të kryer ritin e vajtimit.

1 pikë Nëse identifikon në fragmentin e dhënë një rit të respektimit të të vdekurit.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 32 **2 pikë**

Përgjigjja thekson se Hektori e arriti lavdinë e tij; ai fitoi **respektin** dhe **nderimin** që i bëhet heroit pas vdekjes. Argumentimi duhet të mbështetet me *ilustrime* nga fragmenti.

Përgjigje e plotë

- Hektori e arriti lavdinë e tij. Trupi i tij u prit me nderime dhe mori respektin që i takonte. Ai vdiq i **nderuar dhe respektuar nga i gjithë populli, i cili vajtoi për humbjen e tij.**

OSE

- Hektori ishte një njeri i madh, mbrojtës i popullit dhe i familjes së tij. Si të gjithë heronjtë e mëdhenj të antikitetit, ai e arriti lavdinë e tij pas vdekjes dhe, jo më kot, “Iliada” mbyllet me vdekjen e tij.
Kjo duket:
 - *pse ishte mburrja e fisit dhe e qytetit*, - detaje të personalitetit të heroit që me gjallje të tij;
 - *kreshnikut para i dilnit*- thotë autori dhe dihet që epiteti “*kreshnik*” i vendoset vetëm heronjve të lavdishëm;
 - *nuk mbeti as burra, as grua, të gjithë u pikëlluan* - dëshmon për dashurinë, vlerësimin dhe respektin që ka populli për heroin;
 - *i madh e i vogël jashtë prej porte u derdhën,/ për t’i dalë para Priamit me kufomën* – tregon për pritjen madhështore që u bëhet pikërisht heronjve të lavdishëm;
 - *turma rrotull me dënësë vajtonte* – kjo prezanton përmasat e mëdha të vajtimit për humbjen;
 - *ritet e varrimit* – paraqesin mënyrën se si heroit do të përcillej në botën tjetër, duke lënë gjurmë të heroizmit dhe lavdisë së fituar.

Përgjigje e pjesshme

Përgjigjja thekson se ai pritet me **nderim**, por nuk e mbështet me ilustrime **OSE** përgjigjja është e paplotë në argumentim.

- Po, Hektori e arriti lavdinë e tij. Të gjithë e presin me nderim.
- Po, Hektori u respektua nga populli i tij. Njerëzit dhe familja e pritën me pikëllim. Kjo tregon se e donin.

Përgjigje e gabuar

- Po (e paqartë);
- Po e arriti lavdinë e tij (jep thjesht një përgjigje pohuese për pyetjen).

2 pikë Nëse argumenton **në mënyrë të plotë** se pse Hektori e arriti ose jo lavdinë pas vdekjes.

OSE

1 pikë Nëse argumenton **në mënyrë të pjesshme** se pse Hektori e arriti ose jo lavdinë pas vdekjes.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 33 **2 pikë****Çfarë fiton “Iliada” nga rrëfimi në vargje?**

Përgjigja duhet të theksojë çfarë nga fiton vepra nga ky rrëfim në vargje, duke nënvizuar elemente të veçanta që mbart ky rrëfim. Përgjigja duhet të përmbajë edhe shpjegimin se si do të kishte qenë kjo vepër, po të ishte në prozë, duke theksuar disa elemente që mbart proza.

Përgjigje e plotë

- Fiton më emocion, më ndjenjë, bëhet më e prekshme. E rrëfyer në vargje, ajo fiton një forcë më të madhe shprehëse, figuracion më të fuqishëm, muzikalitet, ritëm etj, që na lejon të ndiejmë së bashku me personazhet, të përjetojmë ndjesitë e tyre.

Nëse do të ishte **në prozë**, figuracioni do të kishte qenë më i kufizuar, pasi peshën kryesore do ta mbante ngjarja në vetvete, vëmendje e lexuesit do të orientohej më shumë tek aksioni dhe më pak tek detajet që ngacmojnë ndjeshmërinë.

OSE

- Poema ka më shumë muzikalitet, më shumë figuracion, transmeton më shumë emocion dhe përfytyrim të lexuesit (dëgjuesit). Në prozë këto nuk janë dhe aq të dukshme, pasi vendin kryesor e zë ngjarja, veprimi.

Përgjigje e pjesshme

- E rrëfyer në poezi vepra fiton më shumë forcë.

OSE

- E treguar në vargje, vepra përçon më shumë emocion.

OSE

- Po të ishte e rrëfyer në prozë, ajo do të ishte e përqendruar vetëm tek veprimi, ngjarja.

OSE

- E rrëfyer në vargje, vepra mbart më emocionalitet, kurse në prozë vëmendjen gjithçka do të ishte aksion.

2 pikë Nëse shpjegon **në mënyrë të plotë** se çfarë fiton vepra e rrëfyer në vargje.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon **në mënyrë të pjesshme** se çfarë fiton vepra e rrëfyer në vargje.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 34 **8 pikë**

Për esenë do të ndiqen kriteret e mëposhtme:

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË**2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku përshkruan marrëdhënien që ka krijuar me natyrën;
- përdor shembuj dhe ilustrime, fjalë kyç etj, për të përshkruar raportin e krijuar, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të të tjerëve;
- ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË**2 pikë****1 pikë** **Struktura e esesë**

- respekton elementet e strukturës së esesë:
 - hyrjen;
 - zhvillimin
 - përfundimin.

Nxënësi merr **1 pikë**, nëse përgjigjen e dhënë e strukturon sipas skemës së mësipërme.

1 pikë **Organizimi i esesë**

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI**2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë;
- shprehet me një gjuhë eseistike, përshkruese, subjektive;
- leksik i shumëllojshëm dhe fjalor i pasur me detaje (ndjesore);
- ka stil origjinal.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE**2 pikë****(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore;
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta;
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm;
- ka saktësi drejtshkrimore.